

Kaspi deňzi

Category: Goşgular, Kitapcy
написано kitapcy | 22 январа, 2025
Kaspi deňzi KASPI DEŇZI

Tolkun sürüsinden – göm-gök sürüden
dolupdyr bu mahal Kaspiniň ýüzi.
Çölleriň üstünden gelen ýel bilen
gürleşýär bu mahal giň Kaspi deňzi.

Kaspi köl, suwy hem öli diýdiler,
beýle däl ekeni, gepleýär deňiz.
Süri-süri tolkun gaýnaýar dynman.
Kaspi köl däl, Kaspi deňizdir kemsiz.

Deňizde dostlar bar, duşmanlar hem bar:
Gomlar deps-dagdyr, taýmyl hem keýik;
gomlar nobur-ýapdyr, taýmyl hem bedre
ýa gomlary hasaplaýyň at diýip.

Bir atyň gerşinden ýykylýar taýmyl,
derrew çykýar başga atyň üstüne.
Bir balykçy türkmen aýbogdaşyny
gurup, otyr amal edip kesbine.

Türkmeniň başynda gap-gara telpek.
Ýok, telpek däl, bir toklynyň garnyny
ýarypdyr-da, geýäýipdir başyna,
sürýär taýmylyny jemläp gurbuny.

Türkmen tolkunlara bolaýmaz boýun.
Türkmen sarsman otyr, hamana, hudaý.
Otyr daşdan ýasalan bir şekil dek,
gaharly gomlara bakýar biperwaý.

Taýmylyň böwrüne tolkunlar degýär,
Taýmyl gaýyp çykýar atyň üstüne,
kiçelip ýok bolýar ol münen aty,

taýmyl başga ata münýär dessine.

«Habardar bol suwda tüweleý turýar,
Mekir tolkunlardan bol sen habardar!..»
Gelse gelibersin tolkun sürüsi,
bu dünýäde bir başa bir ölüm bar.

Deňizde ölýänler deňizde doglan,
gomlar bolsa bolubersin betpygyl.
Taýmyl gomdan düşýär, goma-da çykýar,
suwda bir peselýär, bir galýar taýmyl.

1928 ý.

Terjime eden: Allaberdi HAÝYDOW.

Nazym Hikmet / «Goşgular», 1989 ý.

* * *

Gözüetimden-gözüetime göterlip,
Dälireýşi ýaly garry göherdiň
Hazar dälireýär,
Hazar gaýlaýar.
Tolkunlar pagşyldap,
kenara serlip,
Dilin birikdirip harasat bile
Hazar gaýnaýar.
Gaýnaýar ol gazany deý dowzahyň.
Wah, al kakan, kim aýtdyka, asyl-ha
«Suwy öli, özi köl» diýip, Hazara.
Ýa-ha möwjäp Kaspiň şähdi açylýa,
Ýa-da Kaspi atlanypdyr gazaba.
Dostam onuň göwsün dilip ýüzüp ýör,
Duşmanam ýüzüp ýör onuň göwsünde.
Tolkun ~ dag,
arasy jülgeli-saýly.
Tolkun ~ gaýa,
han-ha onda taýmyl bar.

Tolkunlar tolkuna
kiçijik gaýgy
Guduz açyp ondan-oňa gaýdyrýar.
Atdan-ata towsup münülşi ýaly,
Gerişden-gerişe,
towusýar kertden.
Aýbogdaşyn gurup gaýgyň içinde
Otyr gypynç etmän
balykçy türkmen.
Başynda buýrally gara silkmesi,
Silkme däl,
ol goýnuň garnyny ýaryp
Geýäýipdir kellä,
Däli tolkunlar
Onuň depesinden yňdarlyp gelýä,
Tolkundan-tolkuna towusýar taýmyl
Dergazap bolupdyr deňiz şalygy.
Aýbogdaşyn gurup içinde gaýgyň
Deňziň gaý-tupanyn piňine alman
Otyr
türkmen hudaýy deý balykçy.
Tolkun näme,
apy-tupan,
gaý näme,
Däli deňiz kyýamata tutýamy ~
Syndyrmaz ruhuny!
Otyr taýmylda,
Otyr türkmen edil daşdan but ýaly,
Daşdan hudaý ýaly,
gaýgyň ruluny
Sypdyrmaz ol.
Ol özüne ynanýar.
Bolmajysyn bolup urunýan deňziň
Zarbasyna kenarda zemin yranýar.
Kertden-kerte,
gerşden-gerşe atylýar.
Göge zyňlyp,

Suwda towusýar gaýyk.

«Habardar bol, aparmasyn gaý seni,
Habardar bol, gazabyndan Hazaryň
Taýmylyňy agdarmasyn harasat!»

Ol çapdyryp barýar taýmyl-atyny

«Tupan turanda nä?»

ýalňyz kanun bar!

Däli deňziň gujagynda dogulan,

Deňizde tabşyrrar amanadyny!

Tolkundan-tolkuna towusýar taýmyl,

Tolkunlar bat alyp urulýar gaýga,

Kiçijik gaýyjak kä ýitip gidýär,

Kä pese gidýär ol,

Kä çykýar beýge...

Nazym HIKMET.

«Watan» gazetini, 1996 ý. Goşgular